

УДК 378.011.3-051:78]:005.963.1

DOI 10.31494/2412-9208-2018-1-1-255-259

Л. М. Червонська,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Анотація

У статті розглянуто проблему професійної підготовки студентів-хореографів в умовах вищої школи. Розкрито сутність понять “професійна підготовка”, “компетентісний підхід”, “компетентності”. Підготовка студентів до хореографічно-педагогічної діяльності здійснюється комплексно завдяки вивченню психолого-педагогічних та профільних дисциплін. Під час опанування профільних навчальних дисциплін студенти-хореографи набувають загальних та фахових компетентностей. Визначено загальні та фахові компетентності професійної підготовки студентів-хореографів.

Ключові слова: професійна підготовка, студенти-хореографи, компетентності, компетентісний підхід.

Summary

The research considers the problem of professional training of students-choreographers in high school conditions. The essence of concepts “professional training”, “competent approach”, “competencies” is revealed. The training of choreographic students for choreographic and pedagogical activities comprehensively through the study of psychological and pedagogical and specialized disciplines is carried out. During the course of mastering specialized disciplines, choreography students acquire general and professional competencies. The general and professional competences of professional training of choreographic students are determined.

Key words: professional training, students-choreographers, competencies, competence approach.

Постановка проблеми. Професійна підготовка студентів-хореографів в умовах сучасної вищої школи потребує пошуку нових форм, методів та засобів навчання й виховання, які б забезпечили професійне становлення та розвиток майбутнього фахівця. Професійна підготовка студентів-хореографів у педагогічних вищих навчальних закладах – процес тривалий і багатовекторний, який охоплює не лише опанування хореографічних дисциплін, а й різнобічну педагогічну підготовку, необхідну в подальшій хореографічно-педагогічній діяльності. На сьогоднішній день під час навчальної діяльності студентів-хореографів вищих закладів освіти важливе місце займає компетентісний підхід, який характеризується зміщенням акцентів у викладанні на активну самостійну діяльність студентів, зокрема, переорієнтацію процесу навчання на параметри професійних компетентностей. Отже, професійна підготовка студентів-хореографів на основі компетентісного підходу є одним з пріоритетних завдань сучасної вищої школи.

Аналіз досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях останніх років проблема професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі хореографії

висвітлена у працях Л. Андрощук, Т. Благової, О. Бурлі, О. Мартиненко, Т. Медвідь, О. Таранцева, А. Тарасюк, В. Чуба та ін. Науковці акцентують увагу на тому, що сучасний процес підготовки майбутніх хореографів у вищій школі відбувається на компетентісних засадах, які вимагають визначення, аналізу та систематизації професійних компетентностей хореографів [4, с. 101].

Розкриваючи актуальні проблеми підготовки майбутніх хореографів, Т. Медвідь зазначає, що заклади освіти мистецького спрямування, зокрема хореографії, стикаються з такими проблемами: скорочення аудиторних годин, збільшення годин на самостійну підготовку, зменшення навчальних кредитів, відкриття нових спеціалізацій, введення в науковий план нових навчальних дисциплін, нові форми роботи зі студентами, сучасні вимоги роботодавців до випускників, велика кількість конкурентноспроможних профільних навчальних закладів. Усе це потребує переосмислення форм та методів роботи зі студентами-хореографами [3, с. 62].

А. Тарасюк акцентує увагу на тому, що професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя хореографії базується на розвитку в нього педагогічних здібностей, психолого-педагогічних знань, педагогічного такту, педагогічної техніки, педагогічного оптимізму, практичних педагогічних вмінь і навичок, гуманних загальнолюдських цінностей, серед яких головною є доброта, що втілюється передусім у любові до дітей [7].

Основними стратегічними напрямками у сфері якісного оновлення освіти, на думку Т. Медвідь, є забезпечення високої її якості через розроблення освітніх стандартів, застосування принципів і практики культурно-мистецької освіти для вирішення соціальних і культурних завдань, які постають перед сучасним суспільством. На думку науковця, вирішальним у цьому процесі є перехід від знанневої парадигми до компетентісного підходу в освітній системі, розробка нових профілів освітніх програм та навчальних планів [4, с. 100].

Формулювання цілей статті. Мета цієї статті полягає у висвітленні особливостей професійної підготовки студентів-хореографів в умовах сучасної вищої школи. Реалізація мети передбачала вирішення таких завдань:

- розкрити сутність поняття “професійна підготовка”;
- уточнити сутність та зміст понять “компетентності”, “компетентісний підхід”;
- проаналізувати загальні та фахові компетентності, що набувають студенти-хореографи під час професійної підготовки у вищих закладах освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна хореографічна підготовка розглядається науковцями як система навчання, яка забезпечує майбутніх фахівців особистісними знаннями, вміннями і навичками, що ґрунтуються на взаємодії педагогічної й виконавської майстерності. Професійна підготовка педагогів-хореографів є складним довготривалим процесом, що вимагає не лише досконалого професійного оволодіння технічною майстерністю, але й засвоєння методик викладання дисциплін хореографічного циклу, формування загальнопедагогічних та спеціальних умінь [1, с.72-75].

Комплексний характер професійної підготовки студентів-хореографів передбачає наявність такої властивості, як професійна мобільність, що дозволяє дуже швидко переключатись з одного виду діяльності на інший, поєднувати виконання різних функцій тощо. Професійна мобільність майбутніх

хореографів базується на компетентнісному підході.

В. Болотов та В. Серіков зазначають, що саме в компетентнісному підході відображено зміст освіти, який не зводиться лише до знаннево-орієнтованого напрямку, а передбачає набуття цілісного досвіду вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей тощо. Компетентнісний підхід зумовлює не інформованість студента, а розвиток у нього вмінь вирішувати проблеми, які виникають у життєвих ситуаціях [2, с. 8].

Таким чином, компетентнісний підхід розглядається як основа підготовки майбутніх фахівців, що передбачає розвиток в особистості здатності орієнтування в розмаїтті складних ситуацій, вміння прогнозувати результати своєї діяльності і нести за них відповідальність. Компетентності формуються під час опанування студентами різних навчальних дисциплін і оцінюються на різних етапах.

Підготовка фахівців за спеціальністю “Хореографія” в педагогічних вищих навчальних закладах здійснюється комплексно завдяки вивченню психолого-педагогічних та профільних дисциплін. До циклу психолого-педагогічних дисциплін входять такі: “Історія педагогіки”, “Дидактика”, “Теорія виховання”, “Основи педмайстерності”, “Загальна психологія”, “Вікова та педагогічна психологія” та інші. Педагогічна (навчальна і виробнича) практика та науково-практичне стажування студентів-хореографів є одним з найважливіших обов’язкових видів навчальної роботи майбутніх фахівців, що сприяє професійній підготовці студента-хореографа. Педагогічна практика студентів-хореографів у школі проводиться за різними напрямками: знайомство зі школою, класом, окремими учнями; позакласна хореографічно-постановочна робота; хореографічно-просвітницька робота; робота помічником класного керівника; дослідницька робота з психолого-педагогічних дисциплін тощо.

Професійна підготовка студента-хореографа також передбачає вивчення спеціальних профільних навчальних дисциплін, провідними серед яких є: “Теорія та методика викладання українського народного танцю”, “Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю”, “Теорія та методика викладання класичного танцю”, “Теорія та методика викладання бального танцю”, “Мистецтво балетмейстера”, “Історія хореографічного мистецтва”, “Методика роботи з хореографічним колективом”, “Підготовка концертних номерів”, “Теорія та методика викладання сучасного танцю” та інші.

Під час опанування навчальних дисциплін студенти-хореографи набувають загальних та фахових компетентностей, що є динамічним поєднанням знань, розуміння, навичок, умінь і здатностей [5, с. 8].

До загальних компетентностей відносяться: *інструментальні* (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності); *міжособистісні* (навички спілкування, соціальна взаємодія та співпраця); *системні* (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань, здатність планування змін для удосконалення систем, розроблення нових систем) тощо [5, с. 10-11].

У стандарті вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 02 Культура та мистецтво за спеціальністю 024 “Хореографія” визначено 19 фахових компетентностей: здатність розуміти теорію та практику хореографічного мистецтва, усвідомлювати його як специфічне творче зображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах; здатність оперувати професійною термінологією у сфері фахової

хореографічної діяльності; здатність використовувати принципи, методи, форми, засоби, інноваційні технології в організації освітнього процесу в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах; здатність володіти методикою викладання фахових дисциплін, основними методами хореографічної педагогіки; здатність демонструвати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, вміти застосовувати їх як виражальний засіб та інші [6, с. 5-7].

Т. Медвідь пропонує такі фахові компетентності студентів-хореографів: *організаційна*, що передбачає здатність організовувати, планувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів хореографічного процесу, уміння організувати навчальний процес у хореографічному класі, роботу навчальних та аматорських хореографічних колективів, дитячих танцювальних гуртків; *психолого-педагогічна*, яка забезпечує володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміннями їх реалізувати у мистецькій і педагогічній діяльності; *мистецтвознавча*, що передбачає здатність застосовувати знання з історії хореографічного мистецтва, законів драматургії, світової художньої культури, історії музики та інших видів мистецтв у професійній діяльності; *музично-інформаційна і технічна*, що забезпечує володіння знаннями з теорії та історії музики, необхідними для роботи в хореографічному класі, музикальність, відчуття метроритму тощо; *методична*, що передбачає здатність застосовувати базові філософські, психолого-педагогічні та методичні знання і вміння на заняттях у хореографічному класі, володіння методикою навчання хореографії, володіння методикою роботи з дитячим хореографічним колективом; *хореографічна*, що охоплює володіння спеціальною хореографічною термінологією, володіння технікою виконання рухів, пластичністю, уміння відтворювати та яскраво демонструвати сценічний образ, володіння технікою виконання та методикою постановки класичного, характерного, історико-побутового, бального, сучасного (модерн, джаз, contemporary dance та інші) танців, здатність проводити тренаж із танцівниками різних вікових груп (екзерсис біля станка; екзерсис на середині зали; відпрацювання окремих хореографічних елементів тощо), здатність підготувати хореографічний колектив до публічного виступу; *художньо-сценічна* – здатність виявляти артистичність, здатність до імпровізації та художньої інтерпретації, сформованість сценічної культури та навичок невербальної комунікації в процесі концертного виступу, здатність до постановки концертних номерів та режисури; *медико-біологічна* – здатність правильно розподіляти різні види фізичних навантажень, здатність застосовувати на практиці знання про фізіологію людини, гігієну, уміння правильно діагностувати природні фізичні дані людини для занять хореографією, володіння методами підготовки танцівника до занять залежно від виду фізичних навантажень, здатність розраховувати фізичні можливості з урахуванням специфіки хореографічних технік, володіння прийомами релаксації [4, с. 103-105].

Висновки. Таким чином, представлені компетентності, на нашу думку, є найбільш значущими у процесі професійної підготовки фахівців за спеціальністю “Хореографія”, але не вичерпують усього різноманіття загальних та фахових компетентностей, що набувають студенти-хореографи під час навчання у вищих закладах освіти.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Трансформація системи хореографічної освіти викликає необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців зазначеного профілю, зорієнтованих не тільки на оволодіння певними професійними вміннями та навичками, але й формування властивостей і якостей особистості педагога-хореографа, необхідних для здійснення майбутньої професійної діяльності і повноцінної самореалізації в соціокультурній сфері. Саме на цей аспект буде спрямовано наші подальші дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Благова Т.О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти [Електронний ресурс] / Т. О. Благова // Вісник Житомирського державного університету, 2010. – Вип.50. – Серія: Педагогічні науки. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/4256/1/vip50_15.pdf
2. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика [Електронний ресурс] / В. А. Болотов, В. В. Сериков. – 2003. – № 10. – С. 8-14 – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/555374/>
3. Медвідь Т. А. Актуальні проблеми підготовки майбутніх хореографів. Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м.Умань, 16 -17 травня 2015 р.) / ред. кол.: О. В. Дудник, Л. М. Андрощук / Т.А.Медвідь. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – С.62-66
4. Медвідь Т. А. Компетентнісний підхід як основа сучасного процесу підготовки майбутнього хореографа у вищій школі [Електронний ресурс] : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття (14-15 квітня 2016 р., м. Київ) / Т. А. Медвідь – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/14533/1/T_Medvid_2016_14_04_konf_IM.pdf
5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В. М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2014. – 120 с.
6. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура та мистецтво за спеціальністю 024 “Хореографія” / Л. Ю. Цвєткова, В. Ю. Сосіна, С. Г. Забрєдовський, Б. М. Колногузенко, О. В. Лиманська, А. Є. Рехліцька. – К., 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q>
7. Тарасюк А. М. Професійна підготовка майбутніх учителів хореографії до роботи у позашкільних закладах освіти / А. М. Тарасюк // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / А.М. Тарасюк. – Херсон : РІПО, 2012. – Випуск 13. – 303 с.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2018